

DOREWCZENIA ELEKTRONICZNE

Komentarz

redakcja naukowa
Martyna Wilbrandt-Gotowicz

Kamil Czaplicki, Agnieszka Gryszczyńska
Marek Świerczyński, Krzysztof Światała
Martyna Wilbrandt-Gotowicz, Kajetan Wojsyk

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

DOREWCZENIA ELEKTRONICZNE

Komentarz

redakcja naukowa
Martyna Wilbrandt-Gotowicz

Kamil Czaplicki, Agnieszka Gryszczyńska
Marek Świerczyński, Krzysztof Światała
Martyna Wilbrandt-Gotowicz, Kajetan Wojsyk

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 czerwca 2021 r.,
z uwzględnieniem przepisów nowej ustawy z 18 listopada 2020 r.
o doręczeniach elektronicznych

Kamil Czaplicki, nr ORCID: 0000-0002-3777-4339
Agnieszka Gryszczyńska, nr ORCID: 0000-0003-3004-5253
Marek Świerczyński, nr ORCID: 0000-0002-4079-0487
Krzysztof Światała, nr ORCID: 0000-0003-0426-5383
Martyna Wilbrandt-Gotowicz, nr ORCID: 0000-0003-1527-0305
Kajetan Wojsyk, nr ORCID: 0000-0003-2523-8034

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Kinga Zajac

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części komentarza napisali:

Kamil Czaplicki, Krzysztof Światała – wstęp do rozdziału 4; art. 38–54
Agnieszka Gryszczyńska – wstęp do rozdziału 2; art. 11 tezy 1–6, 8; art. 12
tezy 2, 3, 5, 7, 8; art. 13; art. 14 tezy 1–4, 6, 7; art. 15 tezy 1, 2, 4–9; art. 16
tezy 1, 2, 4–6; art. 17 teza 1; art. 18 tezy 1–3; art. 19 tezy 1–4; art. 20 teza 1;
art. 21 tezy 1, 2; art. 22; art. 23 tezy 2–5; art. 24 tezy 1, 3, 4; art. 82
Marek Świerczyński – wstęp do rozdziału 5; art. 55–57
Martyna Wilbrandt-Gotowicz – wprowadzenie; wstęp do rozdziałów 1, 3, 7, 8;
art. 1–10; art. 25–37; art. 61–81, 83–166
Kajetan Wojsyk – wstęp do rozdziału 6; art. 11 teza 7; art. 12 tezy 1, 4, 6; art. 14
tezy 5, 8; art. 15 tezy 3, 10; art. 16 teza 3; art. 17 teza 2; art. 18 teza 4; art. 19
tezy 5–7; art. 20 teza 2; art. 21 teza 3; art. 23 teza 1; art. 24 teza 2; art. 58–60

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-275-3

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

WPROWADZENIE

1. Tło regulacji

Istotą stosunków prawnych jest ich **wielostronność**. Kształtowanie sytuacji prawnej uczestników obrotu prawnego immanentnie wiąże się zatem z aktami i procesami **komunikacji**, czyli przepływem (przekazywaniem i odbieraniem) **informacji**. Ich efektywność bezpośrednio wpływa na ocenę składanych oświadczeń wiedzy i woli, a w konsekwencji podejmowanych form działania i ich skutków. Szczególne znaczenie z punktu widzenia sytuacji prawnej jednostki ma skuteczność procesów komunikacji z podmiotami publicznymi, które korzystając z władztwa administracyjnego, rozstrzygają o prawach i obowiązkach obywateli. Możliwość składania różnego typu podań do organów administracji publicznej oraz otrzymywania zawiadomień, wezwań czy aktów administracyjnych ma na celu realizację zasad ogólnych postępowania administracyjnego¹, związanych z szeroko pojmowanym **prawem do dobrej administracji**². Aspekt komunikacji odgrywa nie mniejszą rolę w wymiarze sprawiedliwości, gdzie sposób unormowania oraz stosowania regulacji związanych ze składaniem pism procesowych, zawiadamia-

¹ W tym m.in. zasady informowania (art. 9 k.p.a.), czynnego udziału strony w postępowaniu (art. 10 k.p.a.), budzenia zaufania do władzy publicznej (art. 8 § 1 k.p.a.) czy właściwej formy załatwienia sprawy (art. 14 k.p.a.).

² Rozumianym nie tyle jako posiadająca wyraźną treść normatywną określoną w art. 41 KPP ścisła reguła prawa pozytywnego, ile jako standard postępowania o charakterze prawnonaturalnym. Zob. M. Koszowski, *Prawo do dobrej administracji*, PPP 2010/1, s. 48.

niem o przeprowadzaniu dowodów czy posiedzeń oraz udostępnianiem orzeczeń może stanowić weryfikator gwarancji **prawa do sądu** (w tym jawnego, szybkiego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy)³.

Procesy komunikacji podlegają intensywnym przemianom ze względu na dynamiczny **rozwój technik (technologii) informatycznych (informatycznych)** (*Information Technology – IT*) i telekomunikacyjnych, zwanych też łącznie technikami (technologiami) informacyjnymi i komunikacyjnymi (*Information and communication technologies – ICT*)⁴. Korzystanie w ich ramach ze **środków komunikacji elektronicznej, cyfryzacja** danych, sprzyjać powinny umacnianiu gwarancji proceduralnych wyrażających się również w załatwianiu spraw przez podmioty publiczne zgodnie z duchem **pragmatyzmu**, przejawiającego się m.in. w stosowaniu reguł doręczeń, „których konsekwencją jest szybkie określenie sytuacji prawnej strony i stanu procesu”⁵. **Informatyzacja** administracji (a więc rozwój zastosowania technik informatycznych w podmiotach publicznych) powinna być zatem zbieżna prakseologicznemu podejściu do realizacji zadań publicznych, akcentującemu m.in. wydajność i efektywność (*efficiency and effectiveness*), otwartość i przejrzystość (*openness and transparency*), innowacyjność i otwartość na zmiany (*innovation and openness to change*) oraz responsywność (*responsiveness*) czy partycypację (*participation*) jako swoiste wartości dobrego administrowania – **good governance**⁶. Na tym tle rozwój komunikacji elektronicznej w sferze publicznej może przyczyniać się do szerszego wdrażania (obok wydawania aktów administracyjnych indywidualnych i generalnych)

³ Na tle art. 14 MPPOiP, art. 6 EKPC, art. 47 KPP oraz art. 45 Konstytucji RP w kontekście sądowej kontroli administracji zob. np. M. Kowalski, *Prawo do sądu administracyjnego. Standard międzynarodowy i konstytucyjny oraz jego realizacja*, LEX 2019.

⁴ Szerzej: G. Sibiga, *Stosowanie technik informatycznych w postępowaniu administracyjnym ogólnym*, Warszawa 2019, s. 9–14 wraz z powołanymi źródłami.

⁵ J. Wegner-Kowalska, *Idea pragmatyzmu w postępowaniu administracyjnym* [w:] *Aksjologia prawa administracyjnego*, t. I, red. J. Zimmermann, Warszawa 2017, s. 971.

⁶ Por. 12 zasad dobrego zarządzania (12 *Principles of Good Democratic Governance*), w ramach Strategii na rzecz innowacji i dobrych rządów na szczeblu lokalnym (*Strategy on Innovation and Good Governance at local level*), przyjętej decyzją Komitetu Ministrów Rady Europy w 2008 r., European Label of Governance Excellence (ELoGE), <https://rm.coe.int/12-principles-brochure-final/1680741931> (dostęp: 23.05.2021 r.).

mechanizmów właściwych dla **procedur administracyjnych III generacji**, tj. opartych na nowych formach zarządzania usługami publicznymi, w tym ustanowieniu stałego systemu komunikacji pomiędzy agencjami oraz agencjami i obywatelami⁷. Wymaga to jednak zapewnienia nie tylko spójności, interoperacyjności dotychczasowych systemów, baz danych czy rejestrów publicznych, ale także wdrażania rozwiązań odzwierciedlających komunikację otwartą (*open communication*), elastyczność uczestnictwa (*fluid participation*) czy oparcie na procesie ewaluacji doświadczeń i dobrych praktyk prowadzących do konsensusu (dosłownie: *a deliberative process based on the exchange of experiences and good practices, leading to consensus*)⁸. W takim ujęciu wymiana informacji i komunikacji jest permanentna i rozciąga się na wszystkie etapy realizacji polityk publicznych. Sama procedura istnieje zaś jako środek wymiany informacji między administracją i obywatelami oraz między poszczególnymi podmiotami administracji.

Zastosowanie środków komunikacji elektronicznej przez podmioty publiczne może mieć wymiar **wewnętrzny** bądź **zewnętrzny**. W wymiarze wewnętrznym obejmuje przekazywanie dokumentacji pomiędzy podmiotami publicznymi w ramach realizowanych przez nie zadań, np. przy współdziałaniu organów w toku postępowania administracyjnego, co może być efektywniej wykonywane przy kompleksowym wdrożeniu **elektronicznego zarządzania dokumentacją**. Stąd postuluje się **domyślną cyfrowość** działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. W aspekcie zewnętrznym podmioty publiczne komunikują się natomiast z podmiotami niepublicznymi – osobami fizycznymi, jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej czy osobami prawnymi. W tym wymiarze szczególnie istotne jest wyważenie

⁷ J. Barnes, *Transforming administrative procedure. Towards a third generation of administrative procedures*, Workshop on Comparative Administrative Law, Yale Law School, May 7–9, 2009, s. 4. Zob. Z. Kmiecik, *Zarys teorii postępowania administracyjnego*, Warszawa 2014, s. 53.

⁸ Zob. J. Barnes, *Towards a third generation of administrative procedures*, Conference on Comparative Administrative Law, 29–30.04.2016 r., https://law.yale.edu/sites/default/files/area/conference/compadmin/compadmin16_barnes_towards.pdf, s. 20–21 (dostęp: 23.05.2021 r.).

wartości takich jak sprawność działania oraz dostępność i akceptowalność rozwiązań opartych na komunikacji elektronicznej przez podmioty ze sfery zewnętrznej działania administracji (analogicznie organów wymiaru sprawiedliwości) tak, by przeciwdziałać zjawisku **wykluczenia cyfrowego** jako rodzaju wykluczenia społecznego⁹. Dlatego w deklaracji ministerialnej w sprawie administracji elektronicznej, podpisanej w Tallinie 6.10.2017 r., wskazano m.in. na zasadę **domyślności cyfrowej, powszechności i dostępności** (*digital-by-default, inclusiveness and accessibility*), zgodnie z którą usługi publiczne powinny być dostępne domyślnie cyfrowo z zapewnieniem przez państwo alternatywnych dróg komunikacji dla obywateli niechcących lub niemogących ich używać w tej postaci¹⁰. Ciągły proces doskonalenia funkcjonowania podmiotów administrujących poprzez włączenie technologii teleinformatycznych w przekształcanie relacji wewnętrznych i zewnętrznych służy bowiem urzeczywistnianiu idei **elektronicznej administracji (e-administracji)**¹¹.

Problematyka powyższa stanowi **wyzwanie dla prawodawcy**. Wynika to z zaakcentowanych już wymogów zapewnienia odpowiednich gwarancji proceduralnych obywatelom, jak i potrzeby modernizacji działalności administracji (odpowiednio wymiaru sprawiedliwości). Trudność tej materii wiąże się z **progresywnością zjawiska cyfryzacji in genere**, jak i jej **techniczną proweniencją**. Dlatego wśród regulacji dotyczących informatyzacji wyróżnia się **przepisy o charakterze procesowym**, najczęściej rozszerzające na postać elektroniczną unormowania dotyczące określonej instytucji procesowej ujętej kodeksowo (np. podania, skargi,

⁹ Szerzej: G. Szpor, *Elektroniczna administracja a „wykluczenie cyfrowe”* [w:] *Polityka społeczna w procesie integracji europejskiej*, red. A. Rączaszek, W. Koczur, Katowice 2009, s. 627–637; *Wykluczenie cyfrowe w Polsce*, OT-637, Kancelaria Senatu, grudzień 2015, https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/133/plik/ot-637_internet.pdf (dostęp: 23.05.2021 r.).

¹⁰ Por. *Tallinn Declaration on eGovernment*, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration> (dostęp: 23.05.2021 r.).

¹¹ Por. P. Śwital, *Standaryzacja usług w administracji elektronicznej* [w:] *Wzorce i zasady działania współczesnej administracji publicznej*, red. B. Jaworska-Dębska, P. Kledzik, J. Ślugoński, Warszawa 2020, s. 961.

pełnomocnictwa, w tym także doręczeń), oraz **przepisy techniczne**, do których przepisy procesowe odsyłają bezpośrednio bądź pośrednio¹². Co jednak istotne, ich rozróżnienie może wywoływać niekiedy trudności, także ze względu na różną praktykę ustawodawczą co do podziału regulacji pod względem szczegółowości pomiędzy ustawy i rozporządzenia. Podkreślić również należy element zależności przepisów krajowych od rozporządzeń i dyrektyw przyjmowanych na poziomie unijnym, zwłaszcza w odniesieniu do siatki pojęciowej odnoszącej się do problematyki identyfikacji elektronicznej i usług zaufania (por. zwłaszcza **rozporządzenie nr 910/2014**¹³). Przepisy krajowe, jak i praktyka stosowania prawa przez organy administracji i sądy powinny uwzględniać w tym względzie zwłaszcza zasadę efektywności jako swoistą metazasadę i uzasadnienie dla pozostałych zasad **prawa unijnego**¹⁴.

Wskazane czynniki prowadzą do **niestabilności prawa** regulującego zastosowanie środków komunikacji elektronicznej przez podmioty publiczne. Przykładowo, przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego¹⁵ dotyczące stosowania technik informatycznych były nowelizowane, od momentu włączenia w 1998 r. pierwszej wzmianki na ten temat¹⁶, kilkanaście razy, a wdrożenie przepisów Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi¹⁷ obejmujących elektroniczną postępowania sądowniczoadministracyjnego odsuwane w czasie i modyfikowane jeszcze

¹² Por. G. Sibiga, *Stosowanie...*, s. 62–79.

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23.07.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.Urz. UE L 257, s. 73).

¹⁴ Por. M. Kisielowska, *Zasada efektywności prawa unijnego a sądowa kontrola decyzji administracyjnych – zarys problemu* [w:] *Wzorce i zasady działania współczesnej administracji publicznej*, red. B. Jaworska-Dębska, P. Kledzik, J. Sługocki, Warszawa 2020, s. 606–617 wraz z powołaną literaturą.

¹⁵ Ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.).

¹⁶ Zob. art. 63 § 1 k.p.a. w brzmieniu przyjętym ustawą z 29.12.1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz.U. Nr 162, poz. 1126 ze zm.).

¹⁷ Ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.).

przed wejściem w życie¹⁸. Należy podkreślić także **rozdrobienie** regulacji prawnych dotyczących komunikacji elektronicznej, a także ich **dywersyfikację** w ramach poszczególnych rodzajów procedur. Mimo wprowadzenia wielu rozwiązań prawnych umożliwiających komunikację elektroniczną, nie doprowadziło to do znaczącego rozpowszechnienia tej postaci w kontaktach z podmiotami publicznymi ani stopniowego wypierania tradycyjnych, papierowych doręczeń czy obiegu dokumentów. Podkreśla się natomiast rozpowszechnienie systemów dedykowanych służących do sprawnej komunikacji elektronicznej w ramach poszczególnych e-usług publicznych, co prowadzi jednak do swoistej **silo-sowości** (rozumianej w informatyzacji podmiotów publicznych jako tworzenie rozwiązań rozproszonych organizacyjnie rozwiązujących separowane problemy, ale nie współpracujących ze sobą) i **elektronizacji fragmentarycznej**¹⁹.

Z powyższych względów za zasadną należy uznać potrzebę wdrożenia kompleksowej regulacji, która urzeczywistniłaby jako **standard** komunikację elektroniczną w kontaktach z podmiotami publicznymi, przy jednoczesnym zapobieganiu negatywnym skutkom wykluczenia cyfrowego obywateli. Ustawa taka powinna zarówno określać spójne zasady komunikacji elektronicznej z udziałem podmiotów publicznych, wdrażać odpowiednie rozwiązania do ustawowo uregulowanych postępowań (administracyjnego, podatkowego, cywilnego, karnego, sądownoadministracyjnego), jak i porządkować dotychczasową siatkę pojęciową, a także w miarę potrzeby modyfikować przepisy szczególne związane z informatyzacją (w tym ustawy o informatyzacji działalności podmiotów rea-

¹⁸ Por. m.in. ustawę z 10.01.2014 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw wraz z jej późn. zm. (Dz.U. poz. 183 ze zm.), oraz ustawę z 12.04.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 934).

¹⁹ Zob. *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa, Ministerstwo Cyfryzacji 2016*, s. 14, https://www.gov.pl/documents/31305/436699/program_zintegrowanej_informatyzacji_panstwa_1.pdf/4dbc647e-a6f5-3c66-576a-b3006163bb5a (dostęp: 23.05.2021 r.).

USTAWA

z dnia 18 listopada 2020 r.

o doręczeniach elektronicznych¹

(Dz.U. poz. 2320; zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 72, poz. 802)

¹ Niniejsza ustawa została notyfikowana Komisji Europejskiej w dniu 29.10.2019 r. pod numerem 2019/533/PL, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 23.12.2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz.U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), które wdraża dyrektywę (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z 9.09.2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.Urz. UE L 241, s. 1).

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Wstęp

1. Rozdział 1 komentowanej ustawy zawiera przepisy ogólne, które zgodnie z § 21 z.t.p. powinny odnosić się do określenia zakresu spraw regulowanych ustawą i podmiotów, których ona dotyczy, lub spraw i podmiotów wyłączonych spod jej regulacji oraz objaśnień użytych w ustawie określeń i skrótów, a także innych postanowień wspólnych dla wszystkich albo dla większości przepisów merytorycznych zawartych w ustawie. Składa się on z 10 artykułów, w ramach których określono:
 - a) **przedmiot regulacji** (art. 1);
 - b) **definicje kluczowych dla regulacji pojęć** (art. 2);
 - c) **zakres wyłączeń od stosowania ustawy** (art. 3);
 - d) **założenia konstrukcyjne doręczeń elektronicznych**, w tym:
 - wymóg elektronicznego doręczania korespondencji przez podmiot publiczny za potwierdzeniem z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na właściwy adres do doręczeń elektronicznych – adres wpisany do BAE bądź adres elektroniczny, z którego podmiot niepubliczny nadał korespondencję (art. 4);

- przesłanki doręczania korespondencji przez podmiot publiczny za potwierdzeniem z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej (art. 5);
- wyłączenia doręczeń elektronicznych na właściwy adres do doręczeń bądź z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej (art. 6);
- skutki prawne wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do BAE (art. 7);
- obowiązek posiadania przez podmiot publiczny adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE (art. 8);
- podmioty zobowiązane do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE (art. 9);
- prawo do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE przez podmioty do tego niezobowiązane (art. 10).

2. Z regulacji tych można wyprowadzić pewne (nienazwane wprost przez ustawodawcę) **zasady doręczeń elektronicznych** jako normy systemu prawa mające szczególne znaczenie dla tej jego części, która obejmuje regulację doręczeń elektronicznych dokonywanych **przez podmioty publiczne** w ramach różnych procedur prawnych². Do zasad tych zaliczam:

- **zasadę domyślnej cyfrowości** doręczeń podmiotów publicznych – **powszechności** stosowania doręczeń elektronicznych korespondencji wymagającej uzyskania potwierdzenia jej nadania lub odbioru przez podmioty publiczne (por. art. 4);
- **zasadę kwalifikowanej formy** doręczeń elektronicznych – co do zasady z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (por. art. 4 ust. 1);
- **zasadę pierwszeństwa** doręczeń na adres z BAE (por. art. 4 ust. 1);

² Zgodnie bowiem z definicją J. Wróblewskiego, „ogólne zasady prawa to normy systemu prawa (lub uznane konsekwencje tych norm), które zostają ocenione jako zasadnicze, to znaczy jako szczególnie ważne dla systemu prawa lub jego części” [w:] W. Lang, J. Wróblewski, S. Zawadzki, *Teoria państwa i prawa*, Warszawa 1986, s. 399.

- **zasadę akcesoryjności** doręczeń na adres do doręczeń elektronicznych, z którego podmiot niepubliczny nadał korespondencję, w przypadku braku adresu podmiotu niepublicznego w BAE (art. 4 ust. 2);
- **zasadę dostępności** doręczeń, także w przypadku niemożności doręczenia na adres do doręczeń elektronicznych bądź w przypadku pozbawienia wolności (art. 5);
- **zasadę hybrydowości** doręczeń związaną z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej (art. 5);
- **zasadę komplementarności, równoważności** (skutku) doręczeń za pośrednictwem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego i publicznej usługi hybrydowej (pośrednio art. 4 i 5);
- **zasadę potwierdzalności** doręczeń w zakresie nadania lub odbioru korespondencji (art. 4, 5);
- **zasadę ograniczenia wyłączeń** w stosowaniu doręczeń elektronicznych (art. 6);
- **zasadę skuteczności wpisu** adresu do doręczeń elektronicznych do BAE (art. 7 ust. 1);
- **zasadę informowania** o skutkach wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do BAE oraz utworzenia adresu do doręczeń powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego (art. 7 ust. 2);
- **zasadę obligatoryjności** posiadania przez podmiot publiczny adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego (art. 8);
- **zasadę rozszerzonej** na podmioty profesjonalne **obligatoryjności** posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego (art. 9);
- **zasadę fakultatywności** posiadania **przez podmioty nieprofesjonalne** adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego (art. 10) wraz z
- **zasadą** ustanawiającą **prawo** do posiadania takiego adresu w BAE przez podmiot nieprofesjonalny (art. 10).

Na tym tle **metazasadą**, wyłaniającą się z całości regulacji, jest **zasada inkluzywności**, przejawiająca się z jednej strony w powszechności stosowania doręczeń elektronicznych przez podmioty publiczne i dostępności doręczeń dla wszystkich podmiotów (w tym osób niekorzystających z technologii cyfrowych), z drugiej zaś – w kompleksowym, łączącym w całość uregulowaniu tej materii przez komentowaną ustawę (samodzielnie lub poprzez przepisy zmieniające inne akty). Powszechność obejmuje przy tym trzy rodzaje dostępności: technologiczną, przestrzenną oraz informacyjną³, które powinny być łącznie brane pod uwagę przy ocenie skuteczności regulacji prawnych. Zasada inkluzywności ma zatem częściowo **charakter postulatyczny**, dopiero ewaluacja praktyki wdrażania nowego systemu doręczeń elektronicznych i trwałości przyjętych unormowań wykaże, w jakim stopniu będzie ona realizowana.

3. Materia doręczeń elektronicznych jest ściśle powiązana z bezpośrednio skutecznymi unijnymi przepisami w zakresie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania, a zarówno publiczna usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego, jak i kwalifikowana usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego definiowane są w art. 2 poprzez odesłanie do **rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23.07.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE**. Dlatego wiążące pozostają ustanowione tam przez europejskiego prawodawcę:
- zasada równoważności kwalifikowanego podpisu elektronicznego z podpisem własnoręcznym,
 - zasada niedyskryminacji usług zaufania,
 - zasada neutralności technologicznej,
 - zasada domniemania integralności danych, dokładności daty i czasu oraz autentyczności pochodzenia tych danych związanego z kwalifikowanymi usługami zaufania,

³ Zob. M. Błażejowski, *Wartości w e-administracji i ich wyważanie* [w:] *Aksjologia prawa administracyjnego*, t. I, red. J. Zimmermann, Warszawa 2017, s. 201.

- zasada wzajemnego transgranicznego uznawania kwalifikowanych podpisów, pieczęci i elektronicznych znaczników czasu,
- zasada certyfikacji kwalifikowanych urządzeń do składania podpisów i pieczęci elektronicznych,
- zasada wzajemnego transgranicznego uznawania notyfikowanych systemów identyfikacji elektronicznej,
- zasada dobrowolności notyfikacji systemów identyfikacji elektronicznej,
- zasada interoperacyjności systemów identyfikacji elektronicznych i usług zaufania,
- zasada swobodnego obrotu usług zaufania na rynku wewnętrznym,
- zasada swobodnego kreowania usług zaufania na rynkach krajowych,
- zasada neutralności technologicznej i otwartego podejścia do innowacji,
- zasada międzynarodowego uznawania usług zaufania,
- zasada równego dostępu do usług zaufania,
- zasada bezpieczeństwa transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym,
- zasada zaufania do poziomów bezpieczeństwa,
- zasada współpracy państw,
- zasada stosowania dobrych praktyk,
- zasada bezpieczeństwa i ciągłości transgranicznej opieki zdrowotnej,
- zasada zgodności z regulacjami dotyczącymi ochrony danych osobowych⁴.

W kontekście doręczeń elektronicznych wskazać należy, iż **zasada niedyskryminacji** *explicite* dotyczy także usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Zgodnie z art. 43 ust. 1 rozporządzenia 910/2014 nie jest bowiem kwestionowany skutek prawny danych wysłanych i otrzymanych przy użyciu usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego ani ich dopuszczalność jako dowodu w postępowaniu sądowym wyłącz-

⁴ M. Marucha-Jaworska, *Rozporządzenie eIDAS. Zagadnienia prawne i techniczne*, Warszawa 2017, s. 49. Na ten temat zob. też A. Monarcha-Matlak, *Usługi zaufania i identyfikacji elektronicznej*, „Acta Iuris Stetinensis” 2018/3, s. 145–147.

Książka zawiera szczegółowe omówienie przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych, które w znacznej części wchodzi w życie 1.07.2021 r. Przedmiotowa ustawa tworzy podstawy prawne nowego systemu doręczeń elektronicznych, który obejmuje większość procedur administracyjnych oraz postępowania: podatkowe, cywilne, karne i sądownoadministracyjne. Ustanawia ponadto wiele obowiązków w zakresie:

- stosowania przez podmioty publiczne doręczeń za pośrednictwem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej,
- posiadania adresu do doręczeń elektronicznych nie tylko przez podmioty publiczne, lecz także przedstawicieli zawodów prawniczych oraz przedsiębiorców wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego bądź Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

W komentarzu czytelnik znajdzie dokładną analizę takich zagadnień, jak:

- adres do doręczeń elektronicznych i skrzynka doręczeń;
- baza adresów elektronicznych;
- świadczenie usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego i publicznej usługi hybrydowej;
- odpowiedzialność operatora wyznaczonego oraz postępowanie reklamacyjne;
- systemy teleinformatyczne wspierające doręczenia elektroniczne.

Publikacja jest przeznaczona dla pracowników organów administracji publicznej (rządowej i samorządowej), sędziów, radców prawnych, adwokatów, doradców podatkowych, rzeczników patentowych, doradców restrukturyzacyjnych, notariuszy, radców Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, komorników sądowych, organów ścigania oraz przedsiębiorców. Zainteresuje również przedstawicieli nauk prawnych i studentów wydziałów prawa.

Martyna Wilbrandt-Gotowicz – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; kierownik Katedry Postępowania Administracyjnego w Instytucie Nauk Prawnych na Wydziale Prawa i Administracji UKSW; jej zainteresowania naukowe obejmują postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne wraz z ich europeizacją i informatyzacją; współautorka komentarza do Kodeksu postępowania administracyjnego, komentarza do ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, podręcznika z postępowania sądownoadministracyjnego i wielu innych opracowań naukowych.

ISBN 978-83-8246-275-3

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 149 ZŁ (W TYM 5% VAT)